

MENNESKEHANDEL

– UTNYTTELSE AV BARN

MENNESKEHANDEL – UTNYTTELSE AV BARN

Dette verktøyet skal kun benyttes som supplement til ”Veileder til identifisering av ofre for menneskehandel” (bestilles ved e-post til KOM.pod@politiet.no)

DEFINISJON:

Menneskehandel med barn forekommer når en person utnytter en mindreårig til prostitusjon eller andre seksuelle formål, tvangsarbeid og tvangs-tjenester; herunder tigging, krigstjeneste i fremmed land eller fjerning av vedkommendes organer; med det formål å oppnå økonomisk vinning eller andre fordeler.

Indikatorer for barn som utnyttes i menneskehandel

Ikke alle indikatorer som er listet opp nedenfor er til stede i alle situasjoner som involverer menneskehandel. Tilstedeværelsen eller fraværet av den enkelte indikator eller flere kan i seg selv verken bekrefte eller avkrefte menneskehandel. Det kreves en helhetlig vurdering av personens livssituasjon. En person som får treff på flere indikatorer trenger ikke nødvendigvis å være i en menneskehandel situasjon, men kan ha andre alvorlige problemer som han/hun trenger spesialist assistanse i forhold til. For eksempel kan asylsøkere få en høy score på flere av indikatorene uten at de dermed trenger å være i en menneskehandelssituasjon. Tilstedeværelse av indikatorene bør likevel lede til ytterligere kartlegging av situasjonen personen er i, utført av de ansvarlige etater/spesialister. Barn som utnyttes i menneskehandel kan være gutt eller jente av alle nasjonaliteter.

BARNET:

- Er engasjert i arbeid/tjenester som ikke er egnet for barn
- Reiser uten følge av foreldre/foresatte
- Reiser i gruppe med mennesker som ikke er i slekt/er i fjern slekt
- Er utstyrt med mobiltelefon, sim-kort eller telefonnumre som han/hun er instruert til å ringe ved kontakt med myndighetene
- Barnet har penger, mobiltelefoner, smykker, lommebøker eller andre verdigjenstander på seg som han/hun ikke kan gjøre rede for
- Barnet har en ”fikser” – en voksenperson som aldri er langt unna, som arrangerer barnets virksomhet og som kan stille opp på kort varsel
- Relasjonen mellom barnet og den voksne kan ikke dokumenteres/representerer ikke et akseptabelt omsorgsforhold
- Barnet forteller sin historie med åpenbare feil eller usannheter. Historien virker konstruert og innlært
- Barnet oppgir å være voksen, men det er stor avstand mellom oppgitt alder og barnets fremtoning/atferd
- Har en oppførsel som avviker fra normal oppførsel for barn i samme alder
- Virker underernært, trett, utmattet, eller bekrefter dette på spørsmål
- Virker stresset, redd, urolig eller:
 - Fysisk/verbalt utagerende
 - Apatisk, unnvikende, taus
- Har ingen venner på egen alder utenom arbeid/tjeneste
- Deltar ikke i normal skolegang
- Har ingen/liten mulighet til lek/fritidsaktiviteter
- Bor under uverdige forhold
- Spiser atskilt fra andre medlemmer av ”familien”/bofellesskapet
- Er registrert av barnevernsmyndigheter i flere byer/flere land

Kilde: Oversatt, modifisert og tilpasset norske forhold fra United Nations Office on Drugs and Crime 2008.

MELD DIN BEKYMNING TIL BARNEVERN OG POLITI

Meld fra til barneverntjeneste og politi dersom du har mistanke om at et barn kan være offer for menneskehandel. Ved tvil om en person er under 18 år, skal personen behandles som et barn inntil hans/hennes alder er klarlagt.

Barnevernets oppgaver

Barnevernloven gjelder for alle barn, uavhengig av om barnet bare er på et kortere besøk i Norge eller på gjennomreise, og uavhengig av barnets nasjonalitet og oppholdsstatus.

Du skal melde din bekymring til den kommunale barneverntjeneste. I samarbeid med politiet vil barneverntjenesten vurdere barnets risikosituasjon og behov, og iverksette nødvendige tiltak for å ivareta barnets omsorg og sikkerhet på best mulig måte.

Barnevernet kan:

- Sette inn hjelpetiltak
- Gi barnet et bo- og omsorgstilbud
- Anmode overformynderiet om oppnevning av hjelpeverge/verge

Politiets oppgaver

Politiet skal bistå barnevernet i undersøkelser av barnets og dets følgepersoners identitet, bistå i oppsporing av foreldre, foreta en risikovurdering og anbefale nødvendige sikkerhetstiltak. Politiet skal prioritere å avdekke og straffeforfølge det kriminelle nettverk som har utnyttet barnet.

Politiet kan:

- Undersøke personalia, pass og reisedokumenter
- Undersøke om barnet og eventuell voksen følgeperson har vært i kontakt med politiet tidligere
- Undersøke om barnet og eventuell voksen følgeperson er registrert i internasjonale registre
- Vurdere iverksettelse av etterforskning
- Dokumentere sak
- Foreta en risikovurdering som synliggjør eventuelle behov for beskyttelsestiltak
- Dersom barnet er seksuelt utnyttet – følge rutiner for oppfølging av seksuelt misbrukete

Etatene skal i samarbeid sørge for at barnet får nødvendig advokatbistand og vurdere om tilbakeføring til foreldre er til barnets beste.

FOR VEILEDNING, YTTERLIGERE INFORMASJON ELLER HENVISNING TIL VIDERE ASSISTANSE:

• HVISK prosjektet

Informasjon og veiledning om handel med barn
Redd Barna

Tel: 22 99 09 00

Internet: www.hvisk.no

• KOM prosjektet

Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel

Tel: 23 36 41 45 (kontortid)

Mob: 92 41 55 62 (kontortid)

E-post: KOM.pod@politiet.no

• IOM Oslo

International Organisation for Migration i Oslo driver på vegne av norske myndigheter et program for frivillig retur og reetablering i hjemland for ofre for menneskehandel.

Tel: 23 10 53 20

E-post: iomoslo@iom.int

Internet: www.iom.no

GENERELLE INDIKATORER FOR OFRE FOR MENNESKEHANDEL

Ofre for menneskehandel kan:

-Være under tvang/forledelse/kontroll/misbruk av sårbar situasjon

- tro at de må arbeide eller utføre en handling for andres fortjeneste mot sin frie vilje
- gi inntrykk av at deres bevegelser er overvåket
- mangle kontroll over eget pass eller reisedokumenter
- ikke kjenne adresse til egen bolig eller arbeidssted
- tillate at andre fører ordet for dem når de selv blir adressert direkte
- oppføre seg som om de er instruert av andre
- ha begrenset eller ingen tilgang til nødvendig helsehjelp
- ha begrenset eller ingen mulighet til sosial omgang
- mangle frihet til å kontakte familie og venner
- være ute av stand til å kommunisere fritt med andre
- være bundet av gjeld
- ha fått sine reisekostnader til destinasjonslandet betalt av tilretteleggere, hvilke de må betale tilbake gjennom å arbeide eller yte tjenester i ankomstlandet
- ha tatt valg under falske betingelser eller lovnader
- ha tatt valg i en sårbar situasjon der få andre reelle valgmuligheter syntes mulige

-Være utsatt for vold eller trusler mot egen person eller mot familie og venner

- vise tegn på frykt eller stress
- lide av skader som synes å være forårsaket av overgrep
- lide av belastningsskader typisk for uverdige arbeidsforhold
- være disiplinert av frykt for straff
- være del av et hierarki med maktforhold mellom ofre i samme situasjon som gjør at de vanskelig kan snakke åpent om sin situasjon med andre tilstede

-Være tvunget til å begå brudd på norske lover som en del av utnyttningen

- vise mistillit overfor myndighetspersoner
- være truet med å bli meldt til myndighetene
- være redd for å avsløre sin oppholdsstatus
- være utstyrt med falske identitets- eller reisedokumenter

-Yte tjenester/arbeide under uverdige forhold

- være ute av stand til å forhandle om sine arbeidsforhold
- motta lite eller ingen betaling for utført arbeid/tjeneste
- ha ingen eller bare delvis tilgang til egen inntekt
- ha ulovlig lange arbeidsdager over lengre perioder
- være i en situasjon der de ikke har fridager
- være i en situasjon der de hyppig må forflytte seg over landegrenser og fra by til by for å yte tjenester/arbeide

- Bli identifisert på eller i sammenheng med en lokalitet som er kjent for å være arena for utnyttning av mennesker

- leve under uverdige boforhold
- komme fra et land som er kjent for rekruttering til menneskehandel
- bli observert på steder der ulovlig salg av tjenester eller varer ofte forekommer

KILDE: Oversatt, modifisert og tilpasset norske forhold fra United Nations Office on Drugs and Crime 2008.

Koordineringsenheten for Ofre for Menneskehandel

Vi ønsker dine tilbakemeldinger om dette verktøyet!

Send en e-post med forslag til forbedringer, kommentarer om nytteverdi eller annet til

KOM.pod@politiet.no